מה כאן כהן אף להלן כהן ומה להלן בעלים אף כאן בעלים. הא כיצד? כהן מניח ידו תחת ידי בעלים ומניף. ולימא נמי כדברי ר׳ יהודה, דתניא רבי יהודה אומר ח] ״והנחתו״ זו תנופה. אתה אומר זו תנופה או אינו אלא הנחה? כשהוא אומר ״והניחו״ הרי הנחה אמור, הא מה אני מקיים ״והנחתו״? זו תנופה. אמר רבא הואיל ופתח בו הכתוב תחלה. רב נחמן בר יצחק אמר הואיל ורב גבריה: ואימורי שלמי יחיד וחזה ושוק שלהן אחד האנשים ואחד הנשים בישראל אבל לא באחרים: מאי קאמר? אמר רב יהודה הכי קאמר: אחד אנשים ואחד נשים קרבנן טעון תנופה, ותנופה עצמה בישראל אבל לא בידי נשים. ט] תנו רבנן ״בני ישראל״ מניפין ואין העובדי כוכבים מניפין, בני ישראל מניפין ואין הנשים מניפות. א״ר יוסי מצינו שחלק הכתוב בין קרבן ישראל לקרבן עובדי כוכבים י] לקרבן נשים בסמיכה. יכול נחלוק בתנופה? לא, מה לי חלק בסמיכה, שהסמיכה בבעלים, נחלוק בתנופה שהתנופה בכהנים? יב] [א״כ מה] תלמוד לומר ״בני ישראל״? בני ישראל מניפין ואין העובדי כוכבים מניפין, בני ישראל מניפין ואין הנשים מניפות. תניא אידך ״בני ישראל״ אין לי אלא בני ישראל, גרים ועבדים משוחררין מנין? תלמוד לומר ״המקריב״. או אינו יג] אלא זה כהן המקריב? כשהוא אומר ״ידיו תביאנה״ הרי בעלים אמור. יד] הא כיצד? כהן מניח ידיו תחת ידי הבעלים ומניף.

ביצד

מה כאן - ז) בבכורים [כהן]: וניפא נמי - תנא דמתניתין והבכורים כדברי ר׳ יהודה דמפיק ליה נמי דאמר דבעי תנופה לבכורים: הנחה - שמניחן לפני המזבח: הואיל ופתח כו׳ - ולהכי נקט ר׳ אליעזר בן יעקב משום דהוא יליף ח) מטעמא ״מידו״ דהוא רישא דקרא: ורב גבריה - שהוא חכם ביותר דקיימא לן (עירובין דף סב:) משנת ר״א [ב״י] קב ונקי: אחד אנשים - רישא קתני ״אחד ט) נשים ואחד אנשים״ והדר קתני ״אבל לא באחרים״ דמשמע אנשים ולא נשים: קרבנן טעון תנופה - ושל נשים מניף לה כהן לחודיה: בני ישראל מניפין - דכתיב בצו ״את אהרן״ ״דבר אל בני ישראל לאמר המקריב וגו׳״: מצינו כו׳ - דתניא בת״כ בריש ויקרא ״בני ישראל וסמך״ בני ישראל סומכין ואין העובדי כוכבים סומכין, בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות: יכול נחלוק בתנופה שלא יהא קרבן נשים ועובדי כוכבים טעון תנופה כישראל: לא - כלומר לא נחלוק: דמה לי חלק בסמיכה - כלומר טעם יש בסמיכה שהסמיכה בבעלים עצמן כדאמרינן בפ׳ שתי מדות (לקמן צג:) ידו ולא יד שלוחו הלכך עובדי כוכבים ונשים אחר שמיעטן הכתוב מלסמוך י) אין בקרבן יא) סמיכה: נחלוק בתנופה - בתמיה: שהתנופה בכהנים - ויכולים עובדי כוכבים ונשים לעשות כהן שליח: א״כ - דטעון תנופה מה ת״ל ״בני ישראל״ בני ישראל מניפין על עצמן ואין הנשים מניפין על עצמן אלא כהן יב): תניא אידך - בתנופה: ת״ל המקריב - כל דהו: או אינו - אומר ״המקריב״ אלא המקריב את החלב הוא יניף ולא בעלים:

דהתנופה אינה מחייס אבל לפני ה׳ דהכא למה לי אי לאו משום דכתיב במערב ומיהו קשה דמשמע הכא גבי הגשה דלא בעי יסוד והא מכשרנא קרן דרומית מזרחית להגשה אע״ג דכתיב לפני ה׳ והגשה במזבח היא ולא איצטריך למעוטי כהן א״כ לא אתא אלא לאקרוביה מערב ועוד קשה דהכא דהגשה גופה משמע בהקומץ רבה (לעיל יט:) דבעינן לפני ה׳ ממש דקאמר רבי אלעזר יכול יגישנה במערבה של קרן או בדרומה של קרן ומסיק כשאתה אומר לפני ה׳ במערב ביכול אל פני המזבח וכשאתה אומר אל פני המזבח בדרום קיימת לפני ה׳ במערב כדמפרש דקסבר כוליה מזבח בצפון קאי אלמא דאי לאו הכי לא הוה קרינא ביה לפני ה׳: **כהן** מניח ידו תחת ידי הבעלים ומניף - לאו דוקא קאמר תחת יד הבעלים ממש דא״כ הויא לה יד הבעלים חציצה בין הכלי ובין יד הכהן ובסוף שתי מדות (לקמן צד.) מספקא גבי כפלי תברין ליתו סלתא באדי הדדי קא הויא חציצה אלא הבעלים אוחזין באוגני הכלי והכהן באוגניו מלמטה והיינו תחת יד הבעלים והכי תנן בהדיא בשילהי מס׳ בכורים (פ״ג) הגיע לארמי אובד אבי מוריד הסל מעל כתיפו ואוחזו בשפתותיו והכהן מניח ידו תחתיו ומניפו ובקונטרס פי׳ לקמן בפרק שתי מדות (דף צד.) דתנופה הכהן לא איכפת לן אם יש בה חציצה דעיקר תנופה בבעלים יג] היא וקשה דמנא ליה הא יד] הא סברייתא כתיב וכירושלמי טו] משמע קצת דהוי [תחת ידיו] מדקא תגרסי׳ גבי תנופת מנחת סוטה והכהן מניח ידו כו׳ ואין סרכה כעור מביא מפה ואינו חוצץ מביא כהן זקן ואפילו תימא ילד אין יצר הרע מצוי לאותה שעה ומיהו מכאן לימור דאע״פ שזה למטה וזה למעלה פעמים נוגעין ידיו בידה על ידי שמתיחד בתנופה: **מצינו** שחלק הכתוב בין קרבן ישראל לקרבן עובדי כוכבים לקרבן נשים בסמיכה - פי׳ בקונטר׳ דתניא בת״כ בריש ויקרא בני ישראל וסמך בני ישראל סומכין ולא העובדי כוכבים סומכין בני ישראל סומכין ולא בנות ישראל סומכות ולקמן בסוף שתי מדות (צ״ג שם) אמרינן נמי בני ישראל סומכין ואין העובדי כוכבים סומכין וא״ת ותיפוק לי מדדרשי׳ בסוף שתי מדות (צג:) קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים וי״ל דאיצטריך קרבנו דלא תימא שיסמוך ישראל בשבילו. בשביל ״כגון שהביא נסכים בשבילו וא״ת מקרבנו ולא קרבן חבירו נפקא ויש לומר דהוה אמינא כיון דאינו יכול לסמוך יסמוך אחר בשבילו ולא דמי לקרבן חבירו דבר סמיכה הוא וכי תימא א״כ נמי ליבעי מיעוט שלא יסמוך אחר בשבילה שמא יש מיעוט אי נמי כיון דגלי בעובדי כוכבים הוא הדין באשה וא״ת וי״ל קרא למעוטי התם ידו ולא יד שלוחו תיפוק לי מקרבנו ולא קרבן חבירו וי״ל דאיצטריך הכי קרא דלא תימא כי שוייה שליח עדיף דשלוחו של אדם כמותו: **יכול** נחלוק בתנופה - שלא יהא קרבן עובדי כוכבים וקרבן נשים טעון תנופה (״בישראל) לא מה לי חלק בסמיכה כו׳ - כלומר לא נחלוק כדמסיק דיש טעם בסמיכה ״שיהא בבעלים והכתוב מיעט עובדי כוכבים ונשים אבל תנופה בכהנים נמי וכשמיעט הכתוב עובדי כוכבים ונשים מיעט ולא כהנים ויש ספרים שכתוב בהן מה״ת בני ישראל בני ישראל מניפין ואין העובדי כוכבים מניפין ואין הנשים מניפות וברוב ספרים לא גרסינן בהו ואין העובדי כוכבים מניפין ועוד קשה דלקמן (דף סב) דתניא והאשה כהן מניף על ידה ה״ל למיתני והאשה והעובד כוכבים כהן מניף על ידיהם ועוד מתני׳ דתנן א׳ אנשים וא׳ נשים ה״ל למיתני א׳ אנשים וא׳ נשים וא׳ עובדי כוכבים: **בישראל** אבל לא באחרים - מפ׳ רב יהודה הכי קאמר אחד אנשים ואחד נשים קרבנן טעון תנופה ותנופה עצמה בישראל אבל לא בידי נשים״) ולא בידי עובדי כוכבים ובקונטר׳ כתוב גירסא אחרת כמו שכתוב בת״כ אמר רבי יוסי מצינו שלא חלק הכתוב בין קרבן עובדי כוכבים לקרבן נשים לסמיכה יכול לא נחלוק בתנופה ״מה לי חלק בסמיכה שאין סמיכה אלא בבעלים לא נחלוק בתנופה שהתנופה בכהנים וכיון שיש תנופה שלא בבעלים יש לנו לחלוק ולהוציא קרבן עובדי כוכבים לגמרי מדין תנופה שאין חזה ושוק שלהן חלוק מאכל הבשר שהכל לכהנים אבל קרבן נשים שחזה ושוק לכהנים והשאר לבעלים יהא קרבנן טעון תנופה בכהנים ומה ת״ל בני ישראל בני ישראל מניפין ואין הנשים מניפות ולשון זה מיושב שבכמה מקומות במשנה זו יש להבין שקרבן עובדי כוכבים אין טעון תנופה כלל כך הגי׳ בקונטרס וקצת קשה דאע״פ שאין חזה ושוק חלוק מאכל הבשר יהו כוכבי שלמי נכור דהעושין כמו שהן גרסי כדלקמן ״ועוד דהאי דכל שלמי העובד כוכבים לכהנים משום דערל אסור בקדשים כדאמר בפ׳ הערל (יבמות עד:) מ״מ אי בעי יהיב ליה לישראל דשאר הבשר שרי לישראל בר מחזה ושוק דאסור ומה נפסך חזה ושוק שלהן חלוק מאכל הבשר שזה מותר לזרים וזה אסור לזרים וגירסא ראשונה יש ליישב קצת דלא בעי למיתני במתניתין אחד אנשים ואחד נשים ואחד עובדי כוכבים וכן בברייתא דלקמן לא בעי למיתני והאשה והעובד כוכבים משום דלמאן דאמר לקמן בפרק ואלו מנחות (דף עג:) שלמי העובד כוכבים עולות לא שייך עובד כוכבים בתנופה כלל ושלא לא בעיא תנופה אפילו בישראל ואי דיהיב ליה לישראל כדתניא התם עובד כוכבים שהתנדב להביא שלמים נותן לישראל ואוכלן ישראל מסתברא דהי הוא גופא בעי תנופה דדין כקרבן ישראל ומיהו רישא דמתני׳ דקתני הגשה ולא תנופה ״מנחת העובדי כוכבים משמע דנקמלת ומיירי לכהנים מדבעי׳ הגשה ולמאן דאמר שלמי העובד כוכבים אין מתנדב עובד כוכבים אלא עולות במנחות נמי אין מתנדב אלא מנחת נסכים דסליק כליל ובמנחת נסכים תקולה תנופה ולא הגשה ואע״פ דהא דממעטיק מהגשה הוי טעמא משום דאינה באה בגלל עצמה אלא עם הזבח כדאמר ר׳ שמעון כיון דהמתנדב מנחת נסכים הוי דינה כבאה עם הזבח תדע מדלא חשיב לה גבי הגשה: **אין** לי אלא בני ישראל גרים ועבדים משוחררים מנין תלמוד לומר המקריב - משמע דלא הוו בכלל בני ישראל וכן בפ׳ הערל (יבמות עה:) אמרי׳ דבר אל בני ישראל אשה כי תזריע אין לי אלא בני ישראל גיורת ושפחה משוחררת מנין ת״ל אשה ואית דלא גרסי משוחררת וכמו שפירשתי ותימה דבפרק בנות כותים (נדה לד.) דרשי׳ בני ישראל מטמאין בזיבה ואין העובדי כוכבים מטמאין אבל גרים ומשוחררין לא ממעטינן וכן גבי גונב נפש בפ׳ הנחנקין (סנהדרין פו.) לא ממעטינן מבני ישראל גרים ומשוחררין וכן בפ״ק דערכין (ד׳ ה:) דרשי׳ בני ישראל מעריכין ואין העובדי כוכבים מעריכין ולא ממעטינן לא גרים ולא עבדים אע״פ שאינם משוחררין ושמא בכל הנך יש שום ריבוי דמרבי גרים ומשוחררין**) :

*צ״ל ולא קתני ולא בידי עובדי כוכבים

**)ועי׳ תוס׳ סוכה כח: ד״ה לרבות ותוס׳ סנהדרין פו. ד״ה בני]

רבינו גרשום

הואיל ופתח בו הכתוב תחלה הואיל ור׳ אליעזר מפיק לתנופה מתניתין דכתיב ברישא וקרא חביבא ליה לר׳ ושדר מתני׳ והבכורים כדברי ר׳ אליעזר ורב גבריה כדאמרינן משנת ר״א קב ונקי׳ והנחתו עצמה ישראל מניפה אבל לא נשים (אלא שלהן) ישראל אבל לא באחרים לפי שמצינו שחלק הכתוב בין קרבן ישראל לקרבן עובדי כוכבים לקרבן נשים בסמיכה בפרק שתי מדות של יבש: מה לי חלק בסמיכה שאין סמיכה שהסמיכה בבעלים והעובדי כוכבים ונשים אין נכנסין לעזרה אבל תנופה בכהנים הלכך קרבן שאין תנופה ומה ת״ל בני ישראל מניפין בקרבן עם הכהנים ואין העובדי כוכבים מניפין בקרבן אלא כהנים חיכו

שיטה מקובצת

א] והנחתו זו תנופה׳ הנחה והרי והנחתו בסוף הפרשה הוא דכתיב ובספ׳ בכורים משמע שהתנופה היתה באמצע הקריאה כמו [שאמר] (שכתבתי לעיל) תניא לפרשי ואבד אבי פי׳ נראה לומר דוהנחתו מגלה לנו דהוא דכתיב לעיל והניחו ר״ל תנופה כמו ולא נהם אלהים : ב] ת״ר בני ישראל מניפין׳ גירסת רש״י והירושה כאשר כתוב בספרים ולא נהירא דלפי זה עובדי כוכבים ונשים שוין ובשניהן הכהנים מניפין על ידם וקשה דתניא לקמן והאשה הכהן מניף על ידה ולא קתני והעובדי כוכבים הכהנים מניפין על ידם לפיכך נראה הגירסא הכתובה בספרים אם מצינו שלא חלק הכתוב בין קרבן עובדי כוכבים לקרבן נשים בסמיכה לא נחלוק בין קרבן עובדי כוכבים לנשים בתנופה מה לי לא חלק בסמיכה שאין לסמיכה אלא בבעלים לא נחלוק בתנופה בין קרבן עובדי כוכבים לקרבן נשים שהרי התנופה בכהן בחזיה ומה ת״ל בני ישראל ולפי גירסא זו אין תנופה בקרבן עובדי כוכבים כלל אבל בקרבן נשים הכהנים מניפין על ידם׳ והטעם יש ברבר דלא מבעיא למ״ד שלמי עובדי כוכבים עולה ודישיבא דאין כאן תנופה אלא אפי׳ למ״ד שלמי עובדי כוכבים שלמים נינהו אפ״ה אין תנופה בקרבנותיהן ולא דמי לקרבן נשים שהרי הן אוכלות הבשר אבל קרבן עובדי כוכבים אין העובדי כוכבים אוכלין את הבשר לפיכך אין להם דין בעלים : ג] עובדי כוכבים וקרבן: ד] בכהנים א״כ מה : ה] או אינו המקריב אלא כהן חיבת את נפתק : ו] הא כיצד פ״ה דשני המקראות מכחישים זה את זה כו׳ ולא נהירא דאורחא בתר דאשכחנא בעלים יש לנו לומר המקריב לרבות גרים כו׳ ואומר הר״ם דה״פ הא כיצד דבעלים שמעינן מהאי קרא והכהן מיד יד בהדדיש לעיל וא״כ האיך יתקיימו שניהם כו׳ תר״ח : ז] בבכורים כהן אף השלמים הכהן מניף והכ״ד השוחד ומה להלן בעלים דכתיב המקריב זבח השלמים ידיו תביאנה וגו׳ להניף אף כאן בבכורים בעלים : ח] יליף מנסיה : ט] אחד אנשים ואחד נשים : י] מלסמוך לפי שאין יכולות לבא בעזרה עובדי כוכבים דכתיב כל בן נכר ערל לב לא יבוא אל מקדשי ונר׳ אשה לאו אורח ארעא : יא] סמיכה : יב] כהן׳ ובת״כ איתה שנויה בלשון הזה אלא בלשון אחר : יג] היא הברייתא דוקא איכא קפידא וקשה דכיון דתנופה דכהן מעכבן לה מקרא מפורשא גם בן איכא קפידא דחציצה כמו בבעלים תוס׳ אחרות : יד] הא דהוא תנופה דהדדייהו כתיבן ולכה נחלק ביניהן : טו] ובירושלמי דסמכה פושה :

פג א מיי׳ פ״ט מהל׳ מעשה הקרבנות הל׳ ח :

סוכה מז. מנחות יט.

[עי׳ תוס׳ סוכה מז. ד״ה בכהנים]

נושא | ר׳ יהודה נמי בדי תנופה בבכורים. אלא ומה לא קתני המשנה נמי ״כדברי ר׳ יהודה״ (ולכן קתני כדברי ר׳ אליעזר בן יעקב)

נושא | תנופת שלמים של אשה

נושא | בגדן בין הא דמצינו נשים ונכרים בסמיכה (תנופה)

נושא | רבנן והבדל״א ביחד מניפין

ויקרא ז:כט | דבר אל בני ישראל לאמר המקריב את זבח שלמיו לה׳ יביא את קרבנו לה׳ מזבח שלמיו. ל. ידיו תביאנה את אשי ה׳ את החלב על החזה יביאנו את החזה להניף אותו תנופה לפני ה׳